

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV
NA MADŽARSKEM

MONOŠTER, 16. JULIA 2026

LETO 36, ŠT. 28

Obnovljen kamniti križ v Sakalovcih

V Sakalovcih vsako leto obhajamo prošenje na praznik Marijinega obiskanja (2. julija) oz.

/ STRAN 3

Na pauti z arhivisti – ...

Že več kak tresti lejt organizirajo arhivske raziskovalne tabore na iztočnem konci

/ STRAN 4

Zidine pri- povedajo

Gda se v slovenski šaulaj od svojga največšoga pesmara Franceta Prešerna včijo,

/ STRAN 9

MAJHNI KORAKI ZA VELIKE VEZI

Porabski otroci so v Murški Soboti skozi pravlјice, igro in druženje krepili slovenski jezik, saj je v soboškem vrteu spet potekal tridnevni tabor ter povezal najmlajše iz Porabja in Prekmurja.

/ STRAN 2

MAJHNI KORAKI ZA VELIKE VEZI

Porabski otroci so v Murski Soboti skozi pravljice, igro in druženje krepili slovenski jezik, saj je v soboškem vrtcu spet potekal tridnevni tabor ter povezal najmlajše iz Porabja in Prekmurja.

VIDA TOŠ

V okviru projekta Kulturna izmenjava nas povezuje so se otroci družili, ustvarjali, spoznavali okolje in predvsem uporabljali slovenski jezik. Tabor so četrto leto zapored pripravili Vrtec Murska Sobota in porabski vrtci, letos pa se je enajstim otrokom iz Porabja pridružilo še nekaj otrok iz enote Gozdček, ki so bili v počitniškem varstvu.

Pravljice, ustvarjanje in nova prijateljstva

Rdeča nit letošnjega druženja je bila Skozi pravljice do ustvarjalnosti. Otroci so v treh dneh sodelovali na različnih delavnicah, ustvarjali, spoznavali nove besede in sklepali nova prijateljstva. Ob koncu tabora so organizatorji pripravili tudi razstavo izdelkov, ki so nastali izpod rok najmlajših. Ravnatelj soboškega vrtca Borut Anželj je poudaril, da so izkušnje s taborom zelo dobre. "Ta tabor pripravljamo že štiri leta, tako da so to lepe izku-

Skupno ustvarjanje

šnje, kajti porabski otroci pridejo k nam v vrtec, kjer se družijo z naravnimi govorci slovenskega jezika," je povedal. Ob tem je dodal, da je cilj ohranjanje stikov z matičnim narodom in spodbujanje slovenskega jezika pri najmlajših. "Ponosni smo, da lahko na ta način ohranjamo kulturno dediščino," je dejal.

Otroci niso ostali samo v vrtcu, ampak so spoznavali tudi Prekmurje. Popoldne

Predstava otrok ob sklepni slovesnosti

so jih čakali izleti in različna doživetja, saj so jim organizatorji želeli približati pokrajino, njene znamenitosti in način življenja.

Jezik raste skupaj z otroki in s starši

Predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem Andrea Kovacs je poudarila, da so prav otroci ključni za prihodnost porabske skupnosti. "Vedno govorimo o tem, da na otrocih svet stoji in da bo porabska skupnost preživela, če se bo povezovala s Slovenci in seveda govorila slovenski jezik," je povedala. Po njenih besedah pa takšni tabori niso pomembni samo zaradi jezika, ampak tudi zaradi občutka pripadnosti. Otroci v nekaj dneh dobijo nove izkušnje, nove izraze in nova prijateljstva. "Vedno je kaj novega, nova doživetja, novi izrazi, nova prijateljstva. Vse to otroke nadgrajuje in dejansko jih obogati," je dejala.

Ob tem je opozorila, da od otrok ni mogoče pričakovati, da bodo po nekaj dneh takoj tekoče govorili slovensko. Pomembno je, da dobijo okolje, v katerem lahko jezik uporabljajo in ga vzljubijo. "Vem, da je to začetek, ampak nekje je treba začeti," je poudarila.

Posebej jo veseli, da se za učenje slovenskega jezika vse bolj zanimajo tudi starši. "Če starš in otrok skupaj delata na tem jezikovnem področju, smo dosegli tisto, kar smo želeli," je povedala. Po njenem mnenju je to pomemben korak, saj se s tem ne ohranja samo jezik, ampak tudi zavedanje, kdo so in od kod prihajajo.

Prihodnje leto zagotovo spet pridemo

Da je bil tabor uspešen, so pokazali tudi odzivi otrok in staršev. Med udeleženkami je bila tudi babica Valerija Časar, ki

je v Mursko Soboto prišla z vnukom in vnukinjo. Nad programom je bila navdušena.

"Trno smo se fajn imeli, dosti programa so nan pripravili, bogati program smo imeli, dosti slovenskih besed smo se naččili," je povedala. Otroci so ustvarjali, barvali, spoznavali živali, obiskali živalski vrt in se udeležili različnih dejavnosti. Najbolj so uživali na soboškem kopališču, kamor so se želeli naslednji dan vrniti. A tisti dan je bil že načrtovan obisk živalskega vrta Sikaloozoo v Boračevi pri Radencih.

Zelo pa jo je razveselilo, da se vnuka in vnukinja nista počutila kot gosta. Starejši vnuk se po njenih besedah sploh ne bi vrnil domov. "Vekši pravi, ka nemo domou šli," je povedala s smehom. Zato odgovor

Tabor je popestrila razstava izdelkov, ki so jih z veliko ustvarjalnosti izdelali najmlajši.

na vprašanje, ali se bodo prihodnje leto vrnili, ni bil težak. "Samo ka bo tabor, pa pridemo," je dejala.

Tabor v Murski Soboti je tako pokazal, da se velike zgodbe pogosto začnejo z majhnimi stvarmi. Z otroško igro, eno novo slovensko besedo in pristnim prijateljstvom.

OBNOVLJEN KAMNITI KRIŽ V SAKALOVCIH

V Sakalovcih vsako leto obhajamo proščenje na praznik Marijinega obiskanja (2. julija) oz. prvo nedeljo v juliju. Letos je bilo to 5. julija in obe tej priložnosti je župnik Tibor Tóth skupaj z diakonom Robertom Časarjem blagoslovil prenovljeni kamniti križ, ki stoji ob sakalovski cerkvi že stoletje.

NOÉMI ILLÉS

Slovenska narodnostna samouprava Sakalovci je bila uspešna na javnem razpisu Sklada Gáborja Bethlena z naslovom Proračunska podpora za obnovo obcestnih križev za leto 2026 in je pridobila najvišji možni znesek podpore v višini 500.000 forintov za obnovo kamnitega križa Windisch-Horváth.

Dodeljena sredstva so zadostovala le za

Primerjava obcestnega križa pred obnovo in po uspešno končanih obnovitvenih delih.

Obnovitvena dela so opravljali domači prostovoljci.

obnovo kovane ograje in stroške materiala. Večino obnovitvenih del sta prostovoljno opravila predstavnik in predsednik samouprave László Nemes in József Illés ob pomoči domačih vernikov. Eden od pogojev razpisa je bilo tudi soglasje lastnikov zemljišča, za kar se iskreno zahvaljujemo družini Nemes.

Očistili so več kot 100 let star križ, za-

menjali betonski podstavek, popravili poškodbe, ki jih je povzročil zob časa, na novo prebarvali križ in pozlačeni napis ter vrt znova zasadili s cvetjem. Okrog njega so nasuli tudi prod, da bi zasijal v svojem starem in novem sijaju.

Na območju slovenskega Porabja je bilo v začetku 20. stoletja postavljenih veliko kamnitih križev. Križ v Sakalovcih sta leta 1912 dala postaviti Ferenc Windisch in Julija Horváth, še veliko prej, kot je bila ob njem zgrajena današnja cerkev. Njegova posebna vrednost je v tem, da napis še vedno ohranja staro porabsko slovensko narečje v pisni obliki, zato ima poleg verskega tudi jezikovni pomen.

O postaviteljih križa in potomcih žal vemo zelo malo. Veseli bomo vseh spominov, pripovedi in informacij vernikov ter domačinov, ki bi nam pomagali bolje spoznati zgodovino tega kamnitega križa.

Ta križ je skozi več kot stoletje prestal številne preizkušnje in bil nema priča molitvam mnogih rodov. Še danes stoji kot varuh Sakalovcev ter nas opominja na pomen vere, skupnosti in molitve.

Ob tej priložnosti je Slovenska narodnostna samouprava izdala spominske podobice, na katerih sta upodobljena obnovljeni kamniti križ in besedilo molitve Angelski pozdrav v porabskem narečju. Ker smo blagoslovitev križa spet povezali s cerkvenim praznikom Marijinega

obiskanja (Marija s srpom), smo pripravili tudi podobice z zavetnico naše vasi. Po praznični sveti maši je lahko vsak odnesel domov podobo, da jo podari tudi

Prenovljeni križ sta blagoslovila župnik Tibor Tóth in stalni diakon Robert Časar.

družinskim članom – da bodo naše izročilo, porabski jezik in skupna molitev ostali živi v vsaki družini v Sakalovcih tudi za prihodnje rodove.

NA PAUTI Z ARHIVISTI – KRAŠČI SO NEJ SAMO LEJPI PA ČEDNI, LIKI SO EŠČE GOSTOLÜBNI

Že več kak tresti lejt organizirajo arhivske raziskovalne tabore na iztočnem konci Slovenije. Več takšij taborov je bilau v Porabji tuj, gé so zvün Slovenske vesi preojdli že vse vesnice. Letos je arhivski tabor s pet tabornicami, trejmi vodnikami pa enov pomočnicov obisko Krašče pa Göronce (Gerlinci) na Goričkem. Z minjavanjom časa pride pitanje: kak tadale? Ka bau v drugom leti?

AKOŠ ANTON DONČEC

FOTO: BARBARA LEŠNIK

Ena Kraščarka, Vida Lang je kazala paut tabornicam pa njigvim vodnikom k izam, »kama je najbolje čedno iti« pa »što je tan pripravljeni na tou«. Inda se je Vida tuj udeležila tej taborov pa je ojdla s tabornikami na Gorenjom Siniki. Tam je bila leta 2010 v Monoštri, kda je bila dvajsta oblejtnica arhivskega tabora.

Gnesden je Vida gratala ponos (büszkeség) občine Cankova (njeni rojstni kraj Krašči spada pod tisto občino). V letošnjom leti je zaključila svoj doktorski študij pa po Avgusti Pavli je una druga osebnost té občine, štera je dosegla doktorski naziv. Vida je zdaj profesorica biologije na gimnaziji v Soboti.

Što so bili v letošnjom tabori

Tabornice so bile vse učenke sobočke gimnazije. Ena od njij je prišla z naše bližine, se zove Živa Časar, žive pa v Ženavlaj. Živa Obal je prišla z Cankove. Eva Žlebič je Bakovčarka, zmejs kda je Nuša Škafar prišla z Gančan, z Dolinskoga. Peta tabornica je nej z Prekmorja, liki je prišla z Prlekije: Katerina Prašiček, štera žive v Veržeji. Vse so z istoga razreda pa so letos končale drugi lejtnik gimnazije. Deloma Vida, deloma pa njigva profesorica zgodovine jih je zvala v té tabor, o šterom so čüle dosta dobroga, ovak pa se Eva ekstra zanima za zgodovino. Nuša pravi, ka različni fajti zgodovine majo svojo zanimivost, zatok ji je žmetno povedati, štera zgodovina bi se ji najbolje vidla. Živi Obal kak Evi Žlebič tuj se vidi zgodovina o bojnaj (na Slovenskom tak kak po cejlom svejti pa se zanimata za tiste, šteri so bili glavni heroji tej borb). Živa Časar se zanimle za monarhije pa kraljestva.

Tabor so vodili sodelavci mariborskoga arhiva: Gordana Šovegeš Lipovšek, štera je bila vodnica že dosta taborov, pa njeniva kolega Jure Maček pa Barbara Lešnik.

Salaš so meli pri Ferencovij

Letošnji tabor je pripravo svojo središče na turističnom verstvi Ferencovi, pri kraškom (ali ledavskom) jézeri. Verstvo dela že skur od začetka slovenske samostojnosti (1991), ime pa je dobilo od ižnoga imena Ferencovi, štero se

guči že prejk stau lejt. Eti je čudna čudovita panorama pa lejpa narava. Nuša je pravla, ka »se je fajn šetati okouli«, tabornice pa so domanje falate dobile za gesti, zmejs kda so jih odpelali malo obiskat enoto mariborskoga arhiva v Soboti tuj. Jézero so napravli z zajeztivijo (felduzzasztás) potoka Ledava, šteri skaus té kraj teče. Prvin je biu tū mlin, šteroga so celau nej podrli, zatok, kda voda nisiko stogij, se lejko vidijo podrtije zidine, štera je zdaj v globočini jézera. Pauleg jézera žive držina Kous (uni se tuj Ferencovi zovejo) pa so uni meli tisti mlin. Pokazali so tabornicam kejppe kak sta inda vöglejala mlin pa iža.

Gostolübni Kraščari

Dveri iž v Kraščaj so bile skur sigdar odprejte tabornicam, Kraščari pa so jim nej li samo kejppe, knige pa drüge starine kazali, liki so pokazali kak je gostolübno (vendégszerető) kraško

Tabornice so iskale stare kejppe pa dokumente.

lüstvo.

Tabornicam se je fejest vidlo tau gostolübjje, ranč kak prijazen salaš pri Ferencovij. Fickovi so jim ponüdili dobre retaše s škipkami (ali kak se tam pravi s kisilakom) pod prijaznim lugašom, zmejs kda je gospodar pokazo v klejti staro prešo, štera je tak visika pa duga kak gnes eden tovarnjak (teherautó). Pravo je, ka je indasvejta cejla ves sé pripelala graužge prešat. Njigvi retaši so pa tak dobri bili, ka lejko ka nega takšij indrik v toj krajini.

Pri drugoj iži, štera se zove Grabarovi, kà je v dolini, so dobile tabornice dober malinovec (málnaszörp). Toga pridelüvle držina Domiter, štera tam žive.

Stara kraška pesmarica

Vida Lang pa njena držina je tuj dosta starin dala prejk tabornicam za razstavo (kiállítás). Med starimi kejpami pa knjigami se je najšo rokopis, šteroga so zgrizli moli pa vejndrik ešče müši. Velko je bilau presenečenje, kà je tau ena stara pesmarica z mrtvečimi pesmami. Pesmarica je bila prefotografjirana, kejppe pa so bili že tisti den tá poslani dr. Nini Ditmajer Prando v Lüblano, štera se že dugo spravlja s prekmörški-

mi rokopisnimi pesmami. Tak misli, ka je pesmarica gratala v časi med 1780 pa 1820 pa ma takše pesmi, štere se najdejo v drugij rokopisaj tuj, liki ma ešče čistak nouve tuj.

Zavolo toga je posebna pesmarica držine Lang. Ovak je že gratalo preveč dosta drugij pesmaric v toj vesi kak na bližnjaj Pertoči, štere kažejo dosta glijnosti z najstarejšov pesmaricov z Martjanec z 16.-17. stoletja.

Razstava na Pertoči

Potejm, kda so ešče razisküvale tabornice v sausednjaj Göroncaj (tak se pravijo Gerlinci po domanjom), so začnile sestavlati (összeállítani) razstavo na farofi na Pertoči. V Göroncaj pa v Kraščaj se je najšlo zvekšoga isto gradivo, z šteroga je trbelo vöpoobrati tisto, ka je najbolje zanimivo. Na ništernij razglednicaj so lidje v prekmörščini pisali. Pri ništernij ižaj so meli lidje stare pejneze, kak stare vogrske pengöve.

Pri slejdnjoj iži so dobili nekeške stare papere od društva za požarno varnost (tűzvédelmi egyesület), šteri so tuj trno zanimivi pa dragoceni bili, etak pa vrejndi razstave.

Pertoča že spada pod občino Rogašovci, dapa Kraščari pa Görončari, šteri so pod Cankovov, odijo sé k meši v cerkev svete Helene. Na tisto nedelo, kda se je odprla razstava, je biu svetek Cirila pa Metoda, šteriva sta bila apostola slovanskij vörniov. Po kesnoj meši, v 11. vöri so lidje lejko pogledali razstavo, štera de ešče dva kedna tam, prvin

liki bi jo porüšili pa sposojene starine, kejppe, razglednice, knige pa drüge vse vrnili lastnikom.

Kak tadale?

Že prvi den je biu puni dosta zanimivosti pa doživetij (élmények), zatok so tabornice pravle, ka rade bi sodelüvale v drugom tabori tuj, liki majo zdaj dosta pitanj kaulek arhivskega tabora. Té tabor že dugo delüvle, je že preodo skur cejlo Prekmörje, zatok so komaj ostale vesnice, gé bi lejko kaj delali. Géjo fejest male vesi, gé se ne vidi, ka bi najšli kaj zanimivoga, dapa tau je nej vsigdar tak. Panovci so tuj fejest mala vesnica, gé žive gnes komaj devetdvajsti lidí. Inda je živela tam ena stara gospa, štera je že mrla pa je mejla doma dosta starin (kejppe, knige, listine). Té je pred svojov smrtjov prejk dala Klaudiji Sedar. Njeni primer kaže, ka lejko najdejo dragocene zaklade (kincseket) v malij, daleč stogečij krajaj tuj. Mladi udeleženci arhivskij taborov, čegli nej tak püstolovsko kak Indiana Jones, dapa odkrivajo té skrivnosti v zaprtij, neznani krajaj. Té skrivnosti nosijo indašnjost našoga lüstva. Indašnjost pa je sigdar fundament bodoučnosti...

KAK JE BILAU INDA IN KAK JE GÉ ZDAJ

MARGIT ČUK

Gda človek bole starejši grata, že ovak gleda na svejt. Nej zaman pravijo, ka je inda vse lepše in baukše bilau. Svejt se je spremينو, vse je ovaško gratalo. Kak nam cajt tadé, spomini so vsigdar lepši, depa nej gvüšno, ka so tak lejpi bili.

Če nazaj brodim na mlašeča lejta, nam je tō nej tak dobro šlau, najbola tistim,

ki so po vesnicaj živeli. Prva težava je té prišla, gda smo staupili v osnovno šolo, v prvi razred. Doma smo slovenski gučali, malo smo znali vogrski. V prvom razredi smo se navčili vogrski gučati pa tisto, ka trbelo v šauli znati. Smo se navčili šteti, pisati, računati. Leranca Vica néni se je dosta mantrala z nami. Dosta nas geste, steri eške zdaj ne vejmo dobro vogrski gučati, Vaugri včasín na pamet vzemejo, ka je naš materni jezik nej vogrski.

Inda smo peški odili v šaulo, pa so té velke, mrzle zime bile. Novembra je snejg dojspadno in držo do februara. Po pauti smo se čujskali v šanci na ledi. Smo mokri gratali, gvant je zmrzno na nas, pa nej smo gratali betežni. Po pauti do šaule smo črešnje, slive, djabke geli cūj krūji. Doma smo meli en par knjig, na pausedo smo dali pajdašom, sausedom. Dočas smo je šteli, ka so se nej raztrgale. Sprvoga je nej bilau elektriike, pri petroleum posvejtí smo se včili. Televizija eške tō nej bila, poslušali smo radio, šteli novine po večeraj. Nej smo bili tak čedni, kak zdaj gé ta generacija, nej smo dobili tak dosta informacij, kak gnesden. Od sprtoletja do jeseni

smo pasli krave. Tau je fajn bilau, smo se leko z drugimi mlajši špilali. Iz smūdovca smo kite, vence pa stole, stolice pleli. Šteli smo knjige na travniki, smo nej skrb meli, ka delajo krave. So domau vujšle večer krave. Nej so nas pohvalili stariške, smo dobili za vūje. Starišam smo mogli pomagati, na njivi okapati, senau vkūp grablati. Nej bilau slobaudno nazaj gučati, mogli smo baugati.

Gda smo že vekši bili, ojdli smo v knjižnico na Gorenji Senik v kulturni dom. Rugolska Ana, Lázár Vilmosné je bila knjižničarka, tanače nam dala, ka aj štemo. Dosta smo šteli, na vekše večer, vnoči, gda so stariške spali in gda smo krave pasli. Veselo brodim na tiste cajte. Leko povem, te se je začno meni svejt odpirati, svejt se je razširo, sem bola vidla, spoznala vse, ka se godi kauli meni. V osnovni šauli smo se dobro včili. Nisterni so šli v Varaš v gimnazijo ali inda v srejdno šaulo. Dosta dekel je šlau v Židano, pojbi pa v kosovno fabriko delat. Nej bilau tak naleki se dale včiti na univerzi. Stariške so nej meli peneze za tau, pa tistoga ipa je fontoško bilau, aj doma ostanejo mladi, ka do grūnt tadale delali. Taša je bila naša mladost. Lejpo je bilau, dostakrat žmetno.

Kak pa gé zdaj, kak živejo naši vnuki, pravniki. Je moderen svejt grato. Naši mladi si tau ranč ne morejo predstavlati, kak je šlau, gda smo mi mladi bili. Je že vse ovak gé. Zdaj par lejt stari mlajši bola znajo nūcati čeden telefon, računalnik kak mi starejši. Mladi več ne nūcajo leksikone, slovare, ka telefon vse zna. Eden klik pa informacija je na telefoni. Če tau eške ne dojde, leko pitamo umetno inteligenco. Vse nam napravi. Znanost se brž razvija, informacija je največji zaklad. V enom tali je tau dobro, depa gestejo negativne posledice tō. Mladi majo virtualne prijatele po cejlom svejti, depa sauseda ne poznajo, ka cejli cajt sedijo pred računalniki. Se malo gibajo, nédejo med lidi, nemajo prijatele, kontakte samo na mašini držijo. Se izolirajo, kompjuter grata njín pajdaš. Tau škaudi, kvar dela na fizično in mentalno zdravje. Ne vemo, kama tau pride, ka baude za 20-30 lejt ali potistim. Zdaj vse leko dosegnemo, depa za tau moremo visoko ceno plačati. Če de tak šlau tadale, mašini vse naredijo namesto nas, roboti prevzemejo delo lidi.

VESELE POČITNICE!

VANESA ŠULIČ

Vseptembri se začne nam mlajšom šaula. Vsi smo eške skor doma, nemamo volau se včiti, v šaulo titi pa vsakši zranek rano gorstanti. Istina, čakamo, ka mo vkūper s padašami, depa itak. Nam tau težko gé. Etak pa tak, če škemo aj nej, se začne. Smo v šauli cejli den, demo domau pa se včimo tadale. Že komaj čakamo kratke počitnice geseni, ka aj malo leko doma ostanemo. Depa tej gnevi tō brš minijo, lek demo nazaj v šaulske klopi. Te na zimske počitnice že več moremo čakati. Té pa vsi eške bola čakamo, zavolo božiča. Ej, tjauk radosti mamó takrat. Družina je vkūper, vse se leko zgučimo pa dosta se smegemo, dugo leko spimo. Tej gnevi tō brš minijo pa šaula dé tadale.

Pride sprtolejt pa več nej tak mrzlo. Že znamo, ka več nej trbej dosta čakati do velki poletni počitnic. Tašoga ipa se eške več včimo, ka aj mamó lejpe pa dobre ocene. Ge mislim, tau gé najbole težko.

Istina, lejpe spomine tō dobimo med letom, kak na priliko, lek' demo s sošolcami pa z sošolkami na izlet. Eni samo na en den, drugi na več dni. Mi smo tō šli z razredom na dvo-gnevni izlet s cugom. V petek v Budimpešti smo začnili. Poglednili smo muzej iluzij, Halászbástyo (Ribičevo trdnjavo) pa baziliko svetoga Štefana. Zadvečera smo šli v Velence, tam smo spali. Na ja, če bi spali. Kupili smo hrenovke pa druge klobase, dobro šunko, naredili smo taborni ogenj pa vse te dobrote smo spekli. Po večerji smo spejvali, plesali, se veselili. V soboto smo eške šli v Gárdony, tam smo se eške malo šetali pa smo se napautili domau. Baug moj, kak smo se dobro počutili. Ge sem zdaj mejla malo maturo iz nemškega jezika. Istina, dosta sem se včila, depa vrejdo je bilau. alete so tō minile. Eške vejn kak sem čakala mojo tō v osnauvni šauli. Lejpi spomin ostane za vsigdar. Zdaj pa je že velko veselje, vejpa počitnice so tū! Mali mlajši se leko špilajo tjauk (koliko) se škeje, več spiyo, lek' malo staršom pomagajo, pa se s padaši zdaj tō leko srečajo, pogučavajo. Mi, malo vekši, zat' tō lek' počivamo. Istina, več nej je vse tašo kak če bi eške fejest mali bili. Več od nas tašoga ipa že dela. Življenje je tak dé, gda smo fejest mali, te je najbaukše nam, če samo se leko špilamo, zdaj pa smo veseli, ka lek' malo delamo, vejpa gda mamó prosti čas, penaze brš znamo tazapraviti na kašij koncertaj, veselica.

Vsakšoma želim lejpe počitnice!

OD SLOVENIJE ...

Pred 35 leti se je z Brionsko deklaracijo končala vojna za Slovenijo

Pred 35 leti se je s podpisom Brionske deklaracije uradno končala vojna za Slovenijo. Desetdnevni spopadi, ki so sledili razglasitvi slovenske samostojnosti junija 1991, so zahtevali 76 življenj, med njimi 19 na slovenski strani. Spopadi so se začeli po posredovanju Jugoslovanske ljudske armade, ki je želela preprečiti slovensko osamosvojitve. Enot JLA so poskušale zavzeti mejne prehode, letališča in druge strateške objekte, teritorialna obramba in milica pa sta z blokadami, pogajanji in oboroženimi spopadi preprečili njihov načrt. Vojna je trajala deset dni, nato pa so se ob posredovanju Evropske skupnosti začela pogajanja na Brionih. 7. julija 1991 so Slovenija, Hrvaška in Jugoslavija podpisale Brionsko deklaracijo, ki je prinesla trimesečni moratorij na osamosvojitvene postopke in ustavila oborožene spopade. JLA se je nato iz Slovenije umaknila, zadnji vojaki pa so državo zapustili oktobra 1991.

Golob napovedal oblikovanje vlade v senci z alternativnimi predlogi

Predsednik opozicijske Svobode Robert Golob je napovedal oblikovanje vlade v senci, ki naj bi pripravljala vsebinske predloge kot alternativo ukrepom aktualne vlade Janeza Janše. Tako imenovana ekipa za prihodnost bo po njegovih besedah povezovala politike in strokovnjake, tudi tiste zunaj strankarskih vrst. Vlado v senci naj bi vzpostavili 13. septembra, ob stotem dnevu delovanja nove vlade. Delovala bo na področjih socialne varnosti, zdravstva, mladih in stanovanj, javnih financ, gospodarstva, infrastrukture in energetike ter zunanje politike. Golob je poudaril, da cilj ni klasično opozicijsko delovanje, temveč priprava konkretnih rešitev in razvojnih predlogov. Po njegovih besedah želijo tako odgovoriti na pričakovanja volivcev ter pripraviti podlago za prihodnje vodenje države.

V APAČAH ODPRLI PRVO VALILNICO KEČIG V SLOVENIJI

V Apačah ob reki Muri je zaživela prva valilnica kečig v Sloveniji. Gre za majhen projekt na zemljevidu, a velik korak za slovensko varstvo narave, ki presega lokalne meje in sega daleč v prihodnost reke.

VIDA TOŠ

Kočiga ni navadna riba. Je prava starina, živi opomnik iz časa, ko so po Zemlji hodili dinosavri. Danes ji pravimo kar živi fosil, a za tem izrazom se skriva tudi manj prijetna resnica – gre za eno najbolj ogroženih vrst v naših vodah. In prav zato njena prisotnost pove veliko. Če v reki še plava kečiga, pomeni, da je z reko vse v redu: voda je čista, tok ni prekinjen, življenje v njej še diha. Ko kečiga izgine, pa ne izgine sama; z njo začne razpadati ravnotežje celotnega ekosistema.

Riba, ki si zapomni dom

Nova valilnica v Apačah je na prvi pogled skromna. Nekaj podolgovatih bazenov za ribe, voda, strokovnjaki, ki opravljajo svoje delo. A prav v tej preprostosti se skriva bistvo. V valilnici namreč teče voda neposredno iz Mure. Ne zaradi romantike, ampak zaradi narave same. Mladice kečige si že v prvih mesecih "vtisnejo v spomin" značilnosti vode, v kateri odrasajo. Ko odrastejo, jih prav ta spomin vodi nazaj v reko, ki jo prepoznajo kot svoj dom.

Prvo valilnico kečig v Sloveniji so odprli v Apačah.

To pomeni, da valilnica ni le prostor, kjer rastejo ribe. Je začetek poti. Nekakšna tiha obljuba, da se bo življenje v Muri znalo vrniti samo, če mu damo priložnost.

Za projektom sta dve leti dela, veliko usklajevanja in sodelovanja. Direktorica inštituta Revivo Polona Pengal ob odprtju ni skrivala ponosa.

“To je za Slovenijo res velik korak. Postavili smo se ob bok državam, kot sta Avstrija in Madžarska, ki takšne projekte izvajajo že dlje časa,” je povedala. Ob tem je poudarila, da kečiga ni pomembna le kot vrsta, ampak kot vezivo celotnega rečnega sveta. Vpliva na prehranjevalno verigo in pomaga vzpostavljati ravnovesje

Kečiga je sladkovodna riba iz družine jesetrov, ki živi predvsem v večjih rekah in je znana po podolgovatem telesu ter kostnih ploščicah.

med vrstami. Njena vrnitev pomeni več kot le več rib – pomeni bolj zdravo reko.

Dogodek pa ni minil brez smeha. Župan Andrej Steyer je zbranim ponudil primerjavo, ki je hitro zaokrožila med obiskovalci. “V Ljubljani imajo zmaja, ampak je iz kamna. Mi pa imamo svojega, murskega zmaja, ki je živ,” je dejal. In res, kečiga z obliko in skoraj prazgodovinskim videzom zlahka upraviči tak vzdevek.

Tiha vrnitev v Muro

Valilnica v Apačah sicer ni osamljen projekt. Je del širše evropske zgodbe LIFE-Boat 4 Sturgeon, ki poskuša rešiti še zadnje štiri vrste jesetrov v porečju Donave. A čeprav ima projekt mednarodne razsežnosti, njegovo bistvo ostaja zelo preprosto: ne pustiti, da izgine nekaj, kar je tukaj že milijone let.

Danes v valilnici plava že več tisoč mladice. Majhne, skoraj neopazne, a z veliko nalogo. V prihodnjih letih jih bodo postopoma vračali v Muro. Brez velikih gest, brez spektakla. Počasi, tako kot narava sama narekuje tempo.

Kečiga je tiha priča stanja narave. Ne opozarja, ne dela hrupa. Samo izgine, če ji ne znamo prisluhniti. Zato odprtje valilnice ni le dobra novica za naravovarstvenike ali ribiče, ampak za vse, ki živijo ob reki in z njo.

Če bo čez nekaj let v Muri spet več teh “murskih zmajev”, bo to pomenilo eno preprosto stvar: reka je zdrava. In kjer je zdrava reka, je tudi življenje.

POD SREBRNIM BREJGOM ...

MIKI ROŠ

...S e kak vseposedi na taum svejti brsanje labde gleda. Depa tevene v Sloveniji eške na velke neka drugo segrejava. Ja, znauva od velkoga šampijona Tadeja Pogačara moramo pripovedjati. Na najvejški dirki, Tour de France, niške tak dobro pedale ne goni, kak tau ranč on dela. Že se na velke guči, če ga sploj stoj drugi leko po trej kednaj dirkanja zgrabi. S svojo ekipo UAE njemi na brgaj

Tak je Pogačar visko roke zdigno, gda si je tau leto na viski brgaj drugič konkurenco pokauru. Njgvi velki rival Jonas Vingegaard je prejk dve pa pau minute za njim zgotovo. Kak njgva forma vōgleda, bi se kakša nesreča mogla zgoditi, ka bi v Pariz nej kak prvi prišo.

zagnauk niške blūzi ne pride. Pogačar je po tom poznani, ka najbole njemi na žmetni dirkaj ide. Na tisti dirkaj, gda se dugo, preveč dugo gor v brejg pela. Tam vse daleč zar za seuvpisti. Njgva konkurenca pravi, ka dirka de eške duga, vse se leko obrné. Depa tak so tūdi lani gučali. Najbaukši biciklist na svejti na tau nika nazaj ne povej. On eške kak dobro vej, ka tri kedne duga dirka znamenūje.

Če se na francuski poštijaj vej, sto red dela, na slovenski poštijaj od toga ne moremo gučati. Že dugo je poznano, kak so v leti slovenske poštijaje do kraja »zaštopane«. Ja, lidge na velke na maurdje ojdijo. Na poštijaj autonge s skur cejle Evrope se vozijo. Depa človek včas ne vej, kak se tau dela. Gda do kakše nesreče pride, se leko pau dneva čaka, ka se dela pelajo. V zadnji dnevaj je toga rejsan preveč bilau.

Takše pa ovakše žmetne nesreče se na vsikši 3-4 dneve zgo-dijo. Vsikši bi kak najprva rad ta prišo, kama se je namejno. V tom pa pasko nemajo.

Sto je pasko (skrb) nej emo, ka voda puna s čemerom je 28 gezero kil rib vmorila? V vesi Šturmovci skrak Slovenske Bistrice potok Studenčnica teče. Ta voda ribdjo farmo napunjava. Tam ribe postrvi (pisztráng) pauvajo. Vse ribe je vrag vzeu. Kvar se samo v pejnezaj ne more šteti, eške dugo de trbelo, ka voda znauva zdrava grata. Kakoli inšpektori na velke iškejo, se eške ne vej, od keje je čemer v vodau prišo. Tak se tūdi tau ne vej, sto cejli kvar plača.

Srebrni brejg glava boli, ka lidge za sebe skrb nejmajo. Vej pa voda je od vsej, ovak ne smej biti, vsigdar vej prajti.

IZ NAŠE KÜNJE: ČOKOLADNA KREMA Z JAGODAMI

SIMONA RITUPER

G nes sta se mi na obisk najavili dve dobrivi pajdašici. Obej sta zalūblenivi v čokolado, zatau je bilau jasno, ka de se znajšlo na mizi.

Ali čokolada pa jagode?

Zmagovalna kombinacija, vredna greja pa vseh kalorij, štere so bile skrite notri.

Dekline so pravle, ka je bila super, zatau mi je ena napravila fotko, ges pa delim z vami te recept. Brez kūjanja, samo malo miksanja, pa tau je tau.

Za tau sladico te nūcali:

- 800 ml sladke smetane za stejpjanje
- 500 g maskarponeja
- 400 g čokolade za kūjanje
- 1 kg jagod
- 200 g baby piškotov
- 3 žlice cukra
- 1 vanili cukur

Jagode zmučkate (vkūppoklačite) pa dodate cukur pa vanili.

Čokolado raztopite. Zmiksate maskarpone, steromi cuj zmejšate mlačno čokolado. Ekstra zmiksate smetano, te pa združite obej masi.

Te pa sladico zložite.

Najprle date na dno kupice (posance) na male falajč-ke potrejti piškot. Na njega date 3 žlice jagod, ta pa gor 3 žlice kreme. Ponovite piškot, jagode, krema. Na vrh sam dala ges še 2 žlici jagod pa dobro žlico kreme.

V hladilnik date za 2 vōri in tau je tau. Dobro, hitro gotovo pa brez segrevanja kūnje.

Če vam ostane krema, jo lejko vsakši den iz hladilnika vkradnete kakšno žlico ali pa date v zmrzovalnik, pa za te vrauče cajte, šteri so tū, ohladite v kremasti čokoladni sladoled. Čarna čokolada ma dosta železa, magnezija pa antioksidantov, zatau nej meti preveč slabe vesti, gda te si s kremo napunili sklejško.

Seveda lejko tau kremo ponūcate tūdi za razne torte in druge sladice, ker je fajn kompaktna, pauleg toga pa rejsan dobra. Če nemate jagod, lejko ponūcate višnje ali breskve iz kompota, piškot pa te malo polejte s kakšno žlico sokom od kompota, ka se fajn napije.

Pa dober tek iz naše v vašo kūnjo!

... DO MADŽARSKE

Madžarska javna televizija začasno nehala predvajati informativni program

Prekinitev programa M1 je odmevala tudi v mednarodnih medijih. Več spletnih portalov je spomnilo, da je Orbanova vlada javno radiotelevizijo dejansko spremenila v svoj propagandni glasnik, hkrati pa opozorilo, da vzpostavitev uravnoveženega poročanja ne bo preprosta.

Gledalce, ki so minuli torek popoldne želeli spremljati program M1, je čakalo veliko presenečenje. Skoraj štiri ure so na zaslonu videli le zatemnjeno sliko in besedilo, v katerem se je televizija opravičila, ker je dolga leta širila neresnice.

Po informacijah MTVA je novoimenovani vršilec dolžnosti generalnega direktorja András Horváth skupaj s strokovno ekipo, ki jo je izbral, s takojšnjim ukrepom ustavil informativni program javnih medijev. V sporočilu za javnost so zapisali, da je cilj preoblikovanje javnega medijskega servisa. Informativne oddaje se bodo po vzpostavitvi novega uredništva oziroma nove direktcije za informativni program postopoma vrnila na program.

Organizacija Greenpeace vlado Tisze pozvala k ukrepanju

Organizacija Greenpeace je vzpostavila interaktivni zemljevid onesnaženja z azbestom, na katerem lahko prebivalci prijavijo mesta, kjer obstaja sum onesnaženosti. Organizacija je madžarsko vlado pozvala, naj nemudoma pripravi pregleden program odstranjevanja azbesta, zagotovi transparentnost pri sprejemanju odločitev ter v postopek vključi civilne in strokovne organizacije. Namen novega zemljevida je zagotoviti boljši pregled nad območji z azbestnim onesnaženjem, pomagati prebivalcem pri obveščanju ter opozoriti odločevalce na nujnost čimprejšnjega ukrepanja, so sporočili iz organizacije. To so poudarili tri mesece po tem, ko so pristojni organi javnosti razkrili obsežno onesnaženost z azbestom. Greenpeace ob tem opozarja, da še vedno niso bili pripravljeni državni akcijski načrt, strokovne smernice ali učinkovita pomoč za prizadete prebivalce in lokalne skupnosti.

KDOR IMA CVETLICE RAD / STO MA RAUŽE RAD

POLETNO CVETJE – VRTNI RAJ V JULIJU

BESEDILO OLGA VARGA

FOTO: SVETOVNI SPLET

Kot otrok se spominjam nekaterih rož, ki smo jih imeli doma pred hišnim vrtom. Sicer je bi tudi zelenjavni vrt kombiniran z različnim cvetjem. Ne vem, kako da se ne spomnim nobene zelenjave, rož pa veliko. Mogoče

Izboljšana sorta plamenke (domači naziv je bil Anine rože)

zato, ker so bile počitnice in sem jih bolj opazovala, mogoče so dišale, pa tudi utrčala sem jih lahko, ker mi je mama dovolila, da jih dam v vazo za okras. Ohranjati tradicijo je lepa čednost, zato imam tudi zdaj na vrtu veli-

Krvomočnice so trajnice, primerne za sončen in polsenčen prostor.

ko poletnega cvetja iz časa otroštva. PLAMENKE se dobro spominjam, predvsem zaradi prijetnega omamnega vonja in izjemnih barv. Danes so tudi izboljšane sorte, odpornejše

na boleznih, z gostejšo rastjo in podaljšanim cvetenjem. Zanimivo pri plamenkah je, da dolgo cvetijo in imajo pozneje še nove cvetove. Za vazo vse sorte niso primerne, njihova obstojnost v vodi je različna od sorte. AMERIŠKI SLAMNIK nas očara z nenavadno belo-zeleno barvo in izobčeno sredico. Njegovo sredico lahko uporabimo tudi za šopke s suhim cvetjem.

Okrasne čebule

Uporabljamo ga v zdravilstvu in tudi v kulinariki.

POLETNE ASTRE so zelo priljubljene za šopke, v vodi vzdržijo zelo dolgo. V naših krajih jih v cvetličarnah zelo malo vidimo, v večjih mestih jih uporabljajo

Zajčki so poletno cvetje, ki ostane dolgo na istem mestu, le pustiti moramo vsaj nekaj cvetja, da pade seme na zemljo.

več. Znale so po različnih barvah. POLETNE OKRASNE ČEBULICE so v zadnjih časih zelo priljubljeno rezano cvetje. Odcvetele čebulice lahko posušimo in jih uporabimo kot nadvse zanimivo deko-

racijo v šopkih, ali pa jih obarvamo zlato ali srebrno in že imamo pripravljene privlačne božične okraske.

Naši vrtovi učinkujejo harmonično, presenečajo nas barve, njihova uigranost in prelivanje, vse deluje lahko in popolno v navidezno preprosti skladnosti. Toda to je lahko le videz, za katerim se skriva ogromno dela, truda, znanja in energije.

Poletne astre - cvetje naših babic

Morda niste vedeli ...

Ena najpogostejših napak, ki jo naredimo pri ustvarjanju vrta, je, da na majhnem vrtu nasadimo preveč vrst različnih rastlin.

Penstemon (bradati jeziček)

Izogibajmo se razpršenemu sajenju posamičnih rastlin.

ZIDINE PRIPOVEJDAJO

Gda se v slovenski šaulaj od svojga največšoga pesmara Franceta Prešerna včijo, brezi Julije Primic néde. Julija je eške deklička bila, gda go Prešeren oprvin vidi pa njoj dvoriti začne. Srmački fiškališ, steri je pesmi piso, je v bogato bautoško držino nej mogo nut pridti. Nesrečno zaljubljen je od toga dosta piso. Vse aj bi se v cerkvi začnilo.

MIKI ROŠ

Po potaj Julije Primic

Julija je brž očo zgibila, kuman dva mej-seca stara je bila. Tak je mama glava držine gratala. Od moža je delo prejkvzela, za Julijo pa brata Janeza skrb mejla. Doma njiva je včila. Tau znamenüje, ka je mama

Julija Primic (1816-1864) je drugo dehte velkoga bautoša Antona Primica pa Angele Hartl bila. Kuman 15 lejt stara je 33 lejt staromi Prešerni glavau zmejšala. Če bi se gnes kaj takšnoga zgodilo, brž bi ga zgrabili pa za pedofila osaudili. Depa tau so drugi časi bili, gda so deklina že brž leko žene gratale.

Angela šaulana ženska bila. Pripovejda se, kak je mati velko pasko na Julijo mejla. Samo z deklinami svoji lejt se je leko vküper najšla. Pa iz ranč tak bogati držin so mogle biti. Iz toga se leko vidi, ka Prešeren se vcejlak sam z njau nej mogo srečati. Je pa njegva velka muza gratala. Sonetni vejnec je za njau napiso, v sterom se tudi njeno ménje nut najde. V Ljubljani se je od toga na velke gučalo, mama

Angela je trno čemerna gratala. Nika je od Prešerna nej škela čüti.

Nisterni tomi ne dajo valati. Pravijo, ka aj bi Prešeren Julijo že eno leto prva vido. Tau pa zatoga volo, ka leta 1832 je

Trnovska cerkev je ranč zavolo Prešerna trno poznana gratala. Na veliko soboto, 6. aprila leta 1933, je Prešeren Julijo oprvin pred dverami cerkve vido. Kak pravijo, v istoj minuti se je zalübo.

pesmi Gazele napiso. V nji leko tudi tau najdemo: »Pesem moja je posauda tvoja imena«. Pa tudi tau: »Žalostna, komi neznana je istina, ka jo ljubim«. Ja, lübezen je rejsan gorela. Depa, na sterom mesti v Ljubljani aj bi se tau zgodilo? Malo po smrti oče Antona se je držina v nauvi ram preselila. Zar za ramom je krčma Pri bejlom vuki bila. Tam je Prešeren s svojimi pajdašami na velke biu pa od literature se je pripovedjalo. Na tisti kraj je okno od sobe gledalo, v steroj je Julija spala. Gnauk aj bi vö na okno poglednola, Prešeren je že zalubljeni biu. Tau tudi znamenüje, ka Julija je kuman 14 lejt stara bila.

Relief Julije Primic na tiste čase spominja. Depa njeno okno je nej na tom mesti bilau.

Kelko je poznano, Prešeren pa Julija sta se nigdar nej srečala. Prejk mame njoj je dvoro. Kak točkar povedano, nika je od toga nej škela čüti. Prešerna je trno dovgledala. Tak je tau bilau, bogati pa srmaki

so nej vküper šli. Prešeren aj bi nin do leta 1836 zalubljeni biu. Tak nam njegve pesmi pripovejda. Leko tudi zatoga volo, ka v tom časi Juliji osem lejt starejši Jožef von Scheuchenstuel dvori. Julija je od toga najprva nika nej škela čüti. Mama je v tom asek vidla, na velke se je trüdila, ka bi čerka toga možakara vzela. Julija dun popisti, majuša leta 1839 se oženita. Leta 1837 je Prešeren že postelo Ani Jelovšek segrejvo pa tudi una kuman 14 lejt je mejla.

Prešeren v Ljubljani svoj velki spomenik ma. Ranč ta gleda, od kejc ga relief Julije gleda. Kak če bi po smrti vküper prišla.

Isto leto, kak se je Julija oženila, Prešeren prvo čerko dobi, Ana Jelovšek je 16 lejt stara bila. Po tejm njemi eške dva deteta na svejt spravi. Julija Primic do leta 1850 v Ljubljani ostane, Prešeren je eno leto prva mrau. Od Julije mauž v Novem me-

Njeno okno je na pravom kraji rama bilau. Gnes spodkar ranč tak krčma dela. V spomin na tiste čase v svojom imeni tudi bejlologa vuka ma. Ne vej se, če je po tejm Prešeren ojdjo v krčmau čakati, gda znauva Julijo leko vido. Sto vej, če njemi je nej mama Angela tau dozapovejdala.

sti kak birauf slüžbo dobi. Cejla držina v té varaš odide, z njim tudi mama Angela ide. Gvüšno, ka nauvi daum bogati mora vögledati.

Julija leta 1864 za tejm stejnami mrgé. Sto vej, če je v zadnji vöraj življenja kaj na Prešerna brodila. Gnes v Ljubljani eden drugoga leko gledata.

PISALI SMO PRED 30. LEJTI

VKÜPPOBRALA SILVA EÖRY

V 14. številki časopisa Porabje, stera je vöprišla 11. julijuša 1996, je Klara Fodor pod naslovom MED SLOVENCIMA NA KOROŠKEM napisala:

»Letošnjega seminarja slovenskega knjižnega jezika in kulture za slovenske učitelje iz Porabja se nas je udeležilo osem ljudi. Izmed nas so bili le štirje učitelji,

ženja. Dopoldan smo hospitalirali pri pouku slovenskega jezika v drugem razredu. Profesorica Rezika Iskra je s svojimi učenci predstavila povzetek pravlјice, ki so jo obdelovali približno tri tedne. Tema je bila odlično določena, ker smo dobili vpogled v to, s kakšnimi metodami se da obdelati določeno temo pri posameznih urah. Uri sta potekali ob igri, učenci sploh niso opazili, da se medtem veliko naučijo, oz. da tudi odgovarjajo, kajti bili so odlično motivirani. Med poukom so utrjevali besedni zaklad, zbirali glagole in samostalnike glede na število, spregali glagole, sklanjali samostalnike, tvorili besedne zveze in stavke, pripovedovali in zaigrali pravlјico na več načinov, dopolnjevali manjkajoče besedne zveze in stavke, recitali, peli itd.; brez tega, da bi se sami zavedali, kakšno vlogo imajo različne vaje. Občudovali smo znanje, aktivnost, sproščenost in vztrajnost učencev, saj so bili samo drugošolci. Profesorica je imela pripravljenega ogromno materiala, ki so ga uporabljali pri obdelavi teme. Prepričana sem, da se slovenski učitelji na tej šoli zelo trudijo v interesu uspešnega poučevanja slovenščine. Nekateri so avtorji učbenikov, nekateri pa sodelujejo pri različnih projektih. Predvsem je njihova zasluga, da otroci tako dobro obvladajo materinščino. Pa še nekaj. Kot so nam pripovedovali, slovenske družine se med sabo pogovarjajo samo v slovenščini. Tudi to kaže njihovo zavednost.

Naslednji dan nas je g. Rezika peljala na izlet. Bili smo v Celovcu na slovenski gimnaziji, kjer se uči 450 dijakov ter v otroškem vrtcu. Moram priznati, da smo jim zavidali zaradi pogojev dela. Obiskali smo tudi mestno knjižnico, kjer je 30.000 slovenskih knjig, mesečno imajo 950 obiskovalcev, kar pomeni, da ljudje radi berejo.

Hvaležni smo vsem, ki so sodelovali pri pripravi našega programa, posebej gospe Reziki Iskra in njenemu možu. «

JUBILANTI SMO BILI V ŠENDVIDI, pod tem naslovom je Irena Barber etak zapisala:

»Mešani pevski zbor Avgust Pavel z G. Senika je letos 25-krat bio navzauči v Sloveniji v Šendvidi na pevskem tabori. Tabor 27 lejt žive, dela. Sto je nej odo tam pa nej vido té tabor, si ne more zmisli, kak lejpo je v Šendvidi

Letos je 238 domanji pevski zborov pa 5

zamejskih zborov bilau na tabori. Tau je vsevküper več kak 7 gezero lüdi bilau pa k tome moremo vcuj računati pihalno godbo. Samo si zmisli, ka telko lüdi nagnauk spejva. Program je teko po staroj šegi. V soboto zvečer smo zamejski zbori meli koncert v šendviškoj šauli. Gda smo se predstavili pa smo povedli, ka smo jubilanti, smo od velkoga ploskanja dugo nej do rejči prišli.

Sploj lejpi večer je biu tau, čütli smo se dobra, ponosni smo bili na tau, da smo

Porabje, 11. julija 1996

Erika Köleš Kiš iz monoštrske gimnazije, Zoltan Majcan iz monoštrske strokovne šole, Ladislav Domjan iz OŠ Števanovi in Ildiko Dončec Treiber iz OŠ Gornji Senik, čeprav imamo na porabskih narodnostnih šolah približno 15 učiteljev slovenščine. (Ostali so bili dijaki ali delavci na raznih slovenskih institucijah.) Tradicionalen seminar nam je popestrila z dvodnevni obiskom na avstrijskem Koroškem glavna organizatorica seminarja Valerija Perger, višja svetovalka za narodnostno stvarstvo Slovencev v Porabju.

Na dvojezični šoli v Kotmari vasi so nas prijazno sprejeli. Pozdravili so nas gospod Tomas Ogris, deželni šolski inšpektor za slovenske šole, ravnateljice šole in profesorica Rezika Iskra, ki je tudi predsednica Stokovnega pedagoškega zdru-

leko zadobili 25. obletnico. Etakšoga reda človeki tau tü napamet pride, da izmed nas pred 25. lejtami skurok eden nej navzauči biu v Šendvidi. Samo naša pevka, Vera Gašpar je leko na tau ponosna, da je pred 25. lejtami ona že tam bila. Na drugi den, na glavni prireditvi je sedem gezero lüdi vküp spejvalo 15 naut. Najoprvin so vaje v 9. vöri. Skauz se je tak dež lejvo, liki bi ga s škafa lejvali. Dapa 7 gezero pevcom je ranč nej na pamet prišlo, da bi proba za dežja volo taostala. Moremo povedati, ka na skupnom koncerti samo od tistega mau spejvamo, ka nas vodi Marija Trifus, 11 lejt. Tau je ona dosegnila, ka je nej malo delo, zatok, ka se moremo na te program poseba pripravlati. Z lejpmi spomini smo prišli domau. «

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

POMOČ: INPUT KARETA O'HARE SNUTEK	SISTEM NITI NA STATVAH	VELIKA MORSKA ŽELVA	ŠPEGLAR	SERGEJ ILJUŠIN	PEVEC STAVROS	MISTIČNI SU OKOLI TELESA	LESENO OBUVALO	KRŠKO	TVORBA V PANJU	PRAŠIČEK, KI SE SESA	NOŠA, NOŠENJE
ZELO VELIKA ŽELJA PO ČEM							8				
METODA RAVNANJA	5									4	
RUSKO GOROVJE MED EVROPO IN AZIJO				2				ŠTAJERSKI KOMIK (TADIJ) VHODNI PODATKI			
SMUČARSKI DOSKOK S POKRČENO NOGO NAPREJ									JOHN NASH IZDELO- VALEC ŽEBLJEV		
ETILNI ALKOHOL, VINSKI CVET											
NAJVEČJE MESTO V PAKISTANU		3									

Končna rešitev:

1	2	3	4	5	3	6	7	5	8	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Oddaja Slovenski utrinki bo na sporedu
TV Slovenija 1 v četrtek, 23. julija, ob
14.25.

Ponovitev magazina bo na TV Slovenija
2 v ponedeljek, 27. julija, ob 18.20.

Kratka vsebina:

- 60. obletnica dvojezičnega vrtca na Gornjem Seniku
- Srečanje upokojencev na Dolnjem Seniku
- I. Porabski nogometni tabor za otroke
- Razstava papirnatih rož »Cvetoča tradicija«

<https://www.rtv slo.si/tv/oddaja/84>

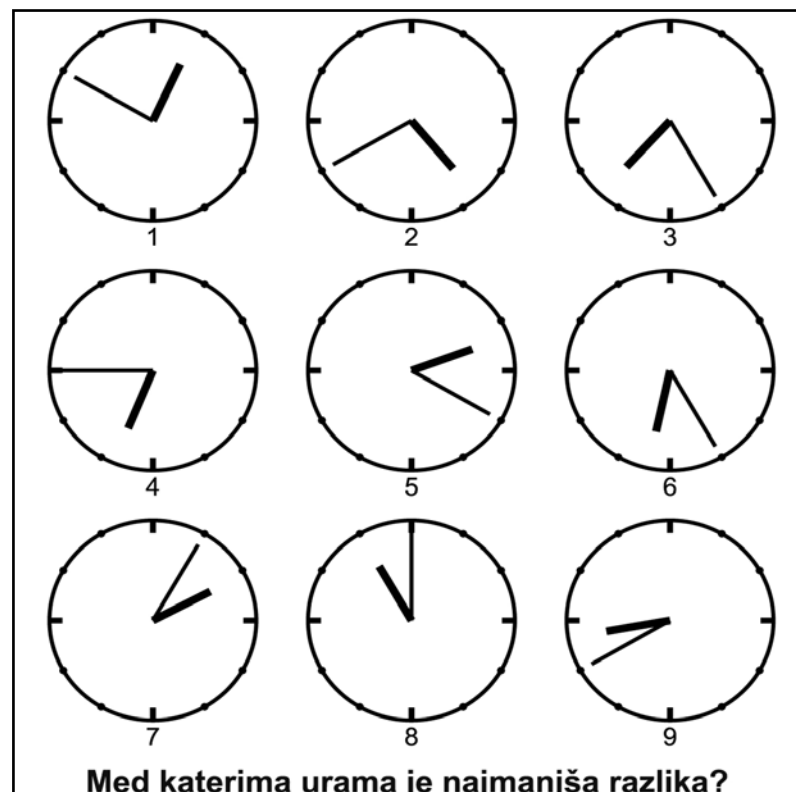
TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored
TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:
<https://tvspored.delo.si/>

SUDOKU

6								
9	5				3	2		
3	2	8	7				4	9
		9	5	7				
8	6			1			3	5
				3	6	4		
7	8				4	6	2	3
		6	3				1	7
								4

ČASOVNE RAZLIKE

Zveza Slovencev na Madžarskem vas vabi na

PORABSKI DAN

ki bo v soboto,
25. JULIJA 2026,
na Gornjem Seniku

Žetev 2000
zlatih zrn
za novo tisočletje

Program:
Žetev 2000 zlatih zrn za novo tisočletje
12.00 Sprejem gostov pri Kulturnem domu na Gornjem Seniku (Pot do Trombeje 2.)
12.30 Predstavitve ročne žetve na njivi za Kulturnim domom
Sodelujejo: MePZ Avgusta Pavla Zveze Slovencev Gornji Senik
Ljudski godci Vinski bratje iz Slovenije

Porabski dan
14.00 Kulturni program v parku pri cerkvi
Pozdravni nagovori, podelitev priznanj »za Porabje« in nagrad za učenje in dijake
Nastopili bodo:
-Folklorna skupina Bazovica (Hrvaška)
-Pevska skupina Seniške sinice ZSM in Pevska skupina Lohne
-Folklorna skupina Zveze Slovencev Gornji Senik
Predaja 2000 zlatih zrn Slovincem iz Gorskega kotarja (Hrvaška)
16.00 Pogostitev in družabno srečanje
17.00-22.00 koncert Tanje Žagar in zabavni program z njenim ansamblom v sotoru

Dodatni programi:
Ogled zbirke Küharjeve spominske hiše
rokodelske delavnice (izdelava papirnatih rož)
sejem izdelkov lokalnih predelovalcev
napihljiva igrala za otroke

Pokrovitelji:
REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE
V ZAMEJSTVU IN PO SVETU
Iskd
Organizator:

MALI VELIKANI

DNEVNI POLETNI TABOR

ŽIVALI **NARAVA** **SKUPNOST**

Želiš, da bi bil tvoj otrok bolj samozavesten, samostojen in spreten v vsakdanjem življenju?

V našem taboru bodo otroci skozi igro spoznali svet odraslih ter osvojili številna praktična znanja, ki jim bodo koristila v življenju. Naučili se bodo osnov kuhanja, vrtnarjenja, skrbi za živali, varčnega ravnanja z denarjem in še veliko več.

Ob tem razvijamo: **samostojnost, sodelovanje, občutek odgovornosti.**

Priporočena starost: otroci od 1. do 8. razreda osnovne šole.

ROK ZA PRIJAVO: 21. 7. 2026

PRIJAVNICO LAHKO PREVZAMETE:
V pisarni Razvojne agencije Slovenska krajina 9970 Szentgotthárd, Gardonyi ulica 1.
ali po elektronski pošti: illes.noncsi.02@gmail.com

CENA: 45.000 Ft/otrok
(3 obroki dnevno vključeni)

Slovenska vzorčna kmetija
3-7. avgust 2026

PRIJAVITE SE LAHKO DO 17. JULIJA 2026

NA GORNJEM SENIKU

• Alojz Hanžek: 06-20-381-9268

V MOSONMAGYARÓVÁRU

• Laci Brasits: 06-30-994-4407

NA DOLNJEM SENIKU

• Melinda Čato-Ropoš:
06-30-394-7275

V SOMBOTELU

• Marija Kozar: 06-30-495-2687

V SAKALOVCIH

• Noémi Illés: 06-30-750-7374

V BUDIMPEŠTI

• Agota Kallay: 06-70-903-5465

V SLOVENSKI VESI in MONOŠTRU

• Lilla Bugán: 06-30-386-0861

V ANDOVCIH IN

NA ZVEZI SLOVENCEV

NA MADŽARSKEM

• 06-94-380-208, 06-94-552-596,
• biserka.bajzek@gmail.com,
fasching.lilla@gmail.com

V ŠTEVANOVCIH in NA VERICI-RIT-KAROVCIH

• Marijana Fodor: 06-30-637-9545

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV
NA MADŽARSKEM

IZHAJA VSAK ČETRTEK

ZALOŽNIK
Zveza Slovencev na Madžarskem

ZA ZALOŽNIKA
Andrea Kovács

GLAVNA IN ODGOVORNA UREDNICA
Nikoletta Vajda-Nagy

NASLOV ZALOŽNIKA IN UREDNIŠTVA
H-9970 Monošter/Szentgotthárd,
Gardonyijeva ul. 1

T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

TISK
TOPNet, d. o. o.
Kupšinci 49d,
9000 Murska Sobota, Slovenija

ČASOPIS PODPIRAJO

Državna slovenska samouprava, Urad predsednika Vlade
Madžarske, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev
na Madžarskem ter Urad Vlade Republike Slovenije za
Slovence v zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

ŠTEVILKA BANČNEGA RAČUNA
HU75 11747068 20019127 00000000
SWIFT koda: OTPVHUHB

38. ROMANJE TREH SLOVENIJ

na Svete Višarje

2. 8. 2026

PROGRAM

10.30 – predavanje dr. Zvoneta Štrublja z aktualnim naslovom Pot od Trubarja do Kosovele,

12.00 – slovesna sveta maša, ki jo bo skupaj z izseljenski in drugimi duhovniki daroval nadškof dr. Ivan Jurkovič,

13.00 – po maši bo na ploščadi za cerkvijo kratek kulturni program, ki ga bodo sooblikovali msgr. Janko Krištof s poezijo Srečka Kosovele in člani koraške vokalno-instrumentalne skupine Sanje.

Dogodek organizirata Rafaelova družba in

Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov v Evropi.

Romanje se lahko udeležite tudi s Turistično agencijo Trud.

Več informacij na: trud@trud.si ali 01 360 28 20.

RAFAELOVA
DRUŽBA